Аналітичний департамент НРА «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію по банківській системі України за результатами 3 місяців 2016 року. Проведений аналіз дозволив зробити нижченаведені висновки.

Станом на 01 квітня 2016 року ліцензію Національного банку України мали 111 банківських установ (в т.ч. 43 банки з іноземним капіталом). З початку 2016 року кількість функціонуючих банківських установ скоротилася на 6, а за підсумком 2015 року – на 46 (зі 163 станом на 01.01.2015 р.).

Загалом, на дату написання огляду, з початку 2014 року внаслідок погіршення платоспроможності до 73 банківських установ було запроваджено тимчасову адміністрацію.

В цілому, щодо 71 банку вже було прийнято рішення про ліквідацію. Щодо 8 банківських установ рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію було прийняте без попереднього запровадження тимчасової адміністрації.

Також, 01.06.2016 р. Правління Національного банку України вперше прийняло рішення про надання згоди на ліквідацію та відкликання ліцензій за ініціативою власників щодо двох банківських установ (ПАТ «Фінанс Банк» та ПАТ «Інвестиційно-Трастовий Банк»). НБУ вів роботу по приведенню структур власності ПАТ «Фінанс Банк» та ПАТ «Інвестиційно-Трастовий Банк» до вимог прозорості. Контролер банків був встановлений, проте не виявив бажання займатись банківською діяльністю та обрав шлях самоліквідації фінансових установ.

За підсумками 2015 року чисті активи банківської системи України скоротились 4,7% (62,46 млн. грн.) до 1 254,39 млрд. грн. Водночас з початку 2016 року їх обсяг зріс на 3,6% (44,68 млн. грн.) до 1 299,06 млрд. грн. Ключовим фактором коливання обсягу активів банківської системи в досліджуваному періоді виступала динаміка курсу національної валюти, поряд із виведенням частини комерційних банків з ринку, відтоком клієнтських коштів та скороченням кредитних портфелів. Переважаючий вплив курсових різниць пояснюється тим, що станом на 01.04.2016 р. частка валютних активів БСУ відповідає 48,3% (46,2% станом на 01.01.2016 р.).

Кредитна активність банківських установ залишається низькою, що обумовлено обмеженим колом надійних позичальників, високим рівнем невизначеності щодо подальшого економічного розвитку та високою вартістю кредитного ресурсу. Згідно з даними НБУ, станом на 01.04.2016 р. середня відсоткова ставка за кредитами в національній валюті відповідала 21,1% (21,5% станом на 01.01.2016 р. та 18,8% станом на 01.01.2016 р.). Для кредитів в іноземній валюті показник відповідав 8,5% (6,9% станом на 01.01.2016 р.).

Протягом 2015 року обсяг клієнтського кредитного портфеля скоротився (на 4,1% або 41,27 млрд. грн.) та станом на 01.01.2016 р. склав 965,09 млрд. грн. З початку 2016 року клієнтський портфель, навпаки, продемонстрував позитивну динаміку та виріс на 18,85 млрд. грн. (1,95%) до 983,94 млрд. грн. Зростання відбулось завдяки нарощенню корпоративного клієнтського портфеля (на 19,7 млрд. грн. з початку 2016 року) до 805,62 млрд. грн. В той же час обсяг кредитів, наданих фізичним особам протягом І кв. 2016 р. скоротився на 1,4 млрд. грн. до 150,96 млрд. грн.

З огляду на девальвацію національної валюти та, враховуючи суттєву частку валютних кредитів в клієнтському кредитному портфелі банків, обсяг простроченої заборгованості протягом 2015 року збільшився на 57% (77,43 млрд. грн.) та станом на початок поточного року складав 213,29 млрд. грн., що відповідало 22,1% клієнтського кредитного портфеля.

За підсумком І кв. 2016 року, згідно з даними НБУ, частка простроченої заборгованості зросла до 23,6%. Обсяг простроченої заборгованості в кредитному портфелі НБУ станом на 01.04.2016 р. відповідала 232,21 млрд. грн.

Сукупний обсяг зобов'язань українських банків протягом 2015 року скоротився на 1,6% до 1 150,67 млрд. грн. В І кв. 2016 р., зважаючи на вплив курсових різниць, сукупні зобов'язання БСУ збільшилися на 13,88 млрд. грн. (1,2%) і станом на 01.04.2016 р. склав 1 164,55 млрд. грн.

Протягом І кв. 2016 року сукупний обсяг клієнтського портфеля БСУ збільшився на 4,1% та станом на 01.04.2016 р. складає 736,01 млрд. грн. В той же час, поряд із курсом національної валюти, значно вплинуло на низхідну динаміку показника визнання неплатоспроможними ряду банківських установ.

З огляду на значні обсяги докапіталізації ряду

банківських установ та виключення з порядку розрахунку статистичних показників НБУ банків, що визнано неплатоспроможними, обсяг власного капіталу БСУ протягом І кв. 2016 року збільшився на 30,8 млрд. грн. та станом на 01.04.2016 р. складає 134,51 млрд. грн. Адекватність регулятивного капіталу станом на 01.04.2016 р. відповідає гранично встановлену мінімуму в 10%

Протягом 3 міс. 2016 року 12 банківських установ збільшили статутний капітал на загальну суму 8,8 млрд. грн. Слід зазначити, що акціонери усіх груп збільшували статутний капітал переважно з метою підтримки власного бізнесу.

За підсумком 2015 року доходи банків України збільшилися на 19,4% і становили 199,2 млрд. грн., витрати зросли на 34,4% – до 265,8 млрд. грн. Фінансовий результат діяльності БСУ за підсумком року був від'ємним та станом на 01 січня 2016 року становив (-)66,6 млрд. грн. В І кв. 2016 року діючі українські банки отримали збиток в обсязі 8,0 млрд. грн. (80,89 млрд. грн. збитку в І кв. 2015 р.).

Доходи БСУ в І кв. 2016 року порівняно з відповідним періодом 2015 року скоротились на 28,9% та становили 42,8 млрд. грн., витрати знизилися на 33,1% та склали 50,8 млрд. грн.

Зменшення доходів в І кв. 2016 року порівняно з відповідним періодом минулого року пов'язане в першу чергу з отриманням збитків від торговельних операцій (за рахунок збитків від торгівлі іноземною валютою та банківськими металами) в сумі 3,8 млрд. грн. та скороченням процентних доходів, обсяг яких порівняно з відповідним періодом минулого року скоротився на 1,1 млрд. грн. та станом на 01.04.2016 р. відповідав 10,22 млрд. грн.

Скорочення витрат в І кв. 2016 року зумовлено в першу чергу зменшенням обсягів відрахувань у резерви, обсяг яких порівняно з відповідним періодом минулого року зменшився у 3,4 рази та склав 11,3 млрд. грн. (за підсумком І кв. 2015 р. – 38,8 млрд. грн.). Частка таких відрахувань в загальних витратах скоротилася майже вдвічі з 42,9% до 22,3%. Водночас процентні витрати та загальні адміністративні витрати були більшими ніж у І кв. 2015 р. і станом на 01.04.2016 р. відповідали 1,6 млрд. грн. та 9,2 млрд. грн. відповідно.

Найбільш збитковими за результатами 2015 р. були російський Промінвестбанк, а також державні Укрексімбанк та Ощадбанк. В І кв. 2016 року серед найбільш збиткових були вже два російських та один державний банк, – ВТБ, Промінвестбанк та Укрексімбанк. На топ-3 найбільш збиткових банки за підсумком 3 міс. 2016 р. припадало 71,4% загального обсягу збитку, отриманого БСУ.

Серед найбільш прибуткових за підсумком минулого року банків були виключно іноземні фінансові установи – Сітібанк, ІНГ Банк Україна та КредіАгріколь. Водночас, за підсумками І кв. 2016 р. найбільші прибутки отримали також банківські установи іноземних банківських груп – Райффайзен Банк Аваль, Сітібанк та ОТП. На топ-3 найбільш прибуткових банки за підсумком 3 міс. 2016 р. припадало 36,4% загального обсягу прибутку, отриманого БСУ.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Національного банку України (режим доступу: www.bank.gov.ua).
Повна версія аналітичного огляду банківської системи України розміщена у вільному доступі на офіційному сайті Агентства (www.rurik.com.ua).

Відповідальний аналітик:
Старший фінансовий аналітик НРА «Рюрік»
Ярош Станіслава Сергіївна, тел. (044) 383-04-76

ТОВ «РЮРІК»
вул. Січових стрільців, 52-А, м. Київ, 04053, Україна
т.: (044) 383-04-76
e-mail: info@rurik.com.ua
www.rurik.com.ua